

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Bestuurskundige Berichten november 1991

Carasso, L.; Crooijmans, M.; Hof, J. van 't; Holtgreffe, C.; Jolly, R.

Citation

Carasso, L., Crooijmans, M., Hof, J. van 't, Holtgreffe, C., & Jolly, R. (Eds.). (1991). Bestuurskundige Berichten november 1991. *Bestuurskundige Berichten*, 6(2). Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233471>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233471>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Jaargang 6 nummer 3

November 1991

Amsterdam verdeelt en heerst

Bestuurswisseling B.I.L.

Gifgolf in Alphen aan den Rijn

The Welfare State in Britain

Twente en Leiden: grote verschillen?

**officieel orgaan van de
Bestuurskundige Interfacultaire
vereniging Leiden**

BESTUURSKUNDIGE BERICHTEN

ISSN: 0920-5772

6^e jaargang, nummer 3. Een uitgave van de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden. Verschijnt minimaal vier maal per jaar.

Hoofdredactie

Lucella Carasso en Mark Crooijmans

Redactie

Lucella Carasso, Mark Crooijmans, Jantien van 't Hof, Charlotte Holtgreffe en Roger Jolly

Lay-out realisatie

Charlotte Holtgreffe en Roger Jolly

Medewerkers aan dit nummer

Lucella Carasso, Mark Crooijmans, Anne Hans van der Herberg, Jan-Willem van Herpen, Jantien van 't Hof, Charlotte Holtgreffe, Roger Jolly, Jeroen Koffijberg, Edwin Kools, Mathilde Meijers, Erwin Muller, William Sheppard

Vormgeving

Roger Jolly

Redactieraad

Mw. M.L. Gevers-Breusers, dhr. D. Kaphorst, dhr. F.M. van der Meer, dhr. J. de Vries, Lucella Carasso en Mark Crooijmans

RedactieadresB.I.L. t.a.v. redactie BB
Vakgroep Bestuurskunde
Wassenaarseweg 52
Postbus 9555
2300 RB Leiden
071-273696**Abonnementen**

B.I.L.-leden ontvangen de BB gratis. Voor niet-leden bedraagt de abonnementsprijs f 16,- per jaar. Over te maken op bankrekeningnummer 56.65.22.373 t.n.v. "BB" of op giro 9013 van ABN Leiden o.v.v. "BB rek. nr. 56.65.22.373; Abonnement"

Druk

Drukkerij Faculteit der Sociale Wetenschappen

Waar redacteuren op persoonlijke titel hun mening geven, is deze niet noodzakelijkerwijs die van de hele redactie.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Amsterdam verdeelt en heerst	4
Voorlichting: nooit genoeg, altijd te weinig	7
Brutus versus Caesar	9
Bestuurswisseling B.I.L.	11
Gifgolf in Alphen aan den Rijn	13
Cursusje Vaardigheden voor de docent	16
De PvdA en het verenigingscentrisme	17
Column Erwin Muller	20
B.O.O.S.	21
The Welfare State in Britain	22
Een Excursie naar Edinburgh	23
Twente en Leiden: grote verschillen?	28
Stageberichten	31
"Je was wel lief"	32
Alleen met JOU komt Bestuurskunde de zomer door!	33

Voorwoord

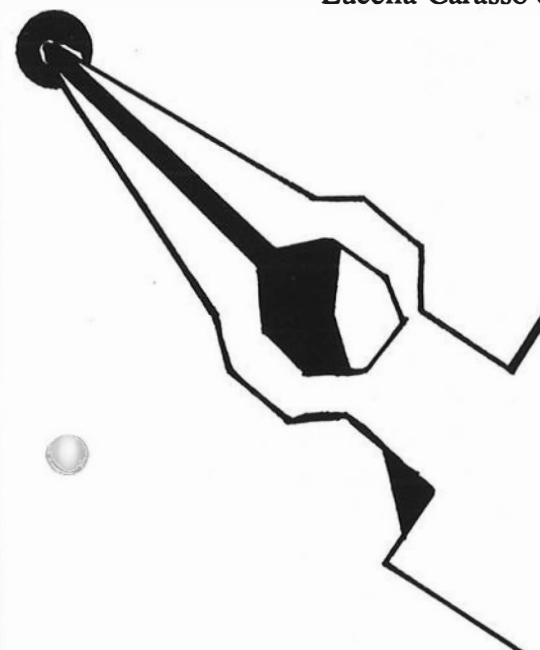
Beste Lezers,

Voor jullie ligt het eerste nummer van dit collegejaar, het produkt van een vrijwel geheel nieuwe redactie. Om de nieuwe redactie even voor te stellen: Mark Crooijmans, u allen bekend van de B.I.L. en nu in zijn B.I.L.-nadagen gekozen tot één van de hoofdredacteuren die de BB rijk is. Charlotte Holtgreffe, inmiddels derdejaars en druk in de weer met computers. Daarnaast hebben wij Roger Jolly, naast zijn studie Bestuurskunde actief in de Sterrenkunde. Ook de talentvolle Jantien van 't Hof is aan de BB-ploeg toegevoegd. Tot slot de enige restant van het vorige jaar, Lucella Carasso. Tezamen zullen zij het komende jaar zorg dragen voor het wel en wee van de BB. Maar de redactie zou niet volledig zijn zonder jou, dus voel je je geroepen, kom naar de B.I.L.-kamer en geef je op. Bij de selectie wordt rekening gehouden met de achterstand van mannen en Leidenaren.

Voor dit nummer zijn de redactieleden op stap gegaan, en niet alleen in Leiden maar ook zijn Amsterdam, Twente, Alphen aan den Rijn en Schotland bezocht.

Wij wensen jullie een genoeglijk samenzijn met deze BB.

Lucella Carasso en Mark Crooijmans

De nieuwe redactie

Amsterdam verdeelt en heerst

Lucella Carasso

“Het bestuur staat te ver van de burgers af; men weet niet wat er bij de burgers leeft. De bureaucratie maakt het besturen moeilijk.” Dit zijn veel gehoorde klachten over het besturen van een grote gemeente in Nederland. Amsterdam met zijn 750.000 inwoners besloot daarom de stad drastisch op te splitsen in zestien delen: stadsdeelraden.

In het licht van stadsvernieuwing en meebeslissen kwam de PvdA eind jaren zestig met het idee van decentralisatie van de stad Amsterdam. Doeleinden waren bestuur en burger dichter bij elkaar te brengen, effectiever te besturen en een rem te zetten op de groeiende bureaucratie.

Amsterdam was niet de enige stad op zoek naar een betere bestuursvorm. In Rotterdam was men al eerder begonnen deelgemeenten in te stellen en in Zaanstad ontstonden wijkraden. Het centrale gemeentebestuur bleef in beide gemeenten echter verantwoordelijk voor het uitvoeren van besluiten.

Amsterdam besloot het anders aan te pakken. De stadsdeelraden, in juridische zin commissies, zouden alle een eigen ambtelijk apparaat krijgen, een eigen budget (60% uit het speciaal opgerichte stadsdeelfonds, 30% van het Rijk en 10% uit eigen opbrengsten) en een maximaal takenpakket. Dat wil zeggen: alle taken en bevoegdheden die een grote gemeente heeft, behalve die taken die óf vanwege doelmatigheidsredenen, óf gedwongen door de wet óf vanwege de samenhang en de structuur van de gehele stad bij de centrale gemeente moesten blijven. De centrale gemeente kreeg dus een overkoepelende rol toebedeeld waarbij het energiebedrijf, het vervoersbedrijf, de waterleiding en politietaken onder meer in handen van het centrale bestuur bleven.

In 1978 besloot de Amsterdamse gemeenteraad om in 1981 twee proefballonnen op te laten: het grote stadsdeel Noord en het kleine stadsdeel Osdorp werden toen geïnstalleerd. Men wachtte de evaluatie niet af en besloot in 1982 tot het instellen van in totaal zestien

deelraden.

In 1987 werden de volgende vier opgericht en de laatste tien zijn op het ogenblik een jaar oud. De binnenstad is als enig stadsdeel nog niet gedecentraliseerd. Daarover is een lange discussie gaande. Voorstanders vinden dat de bewoners van dit stadsdeel dezelfde mogelijkheden moeten krijgen om invloed uit te oefenen op hun woon- en leefomgeving als de rest van de stad. Tegenstanders van een deelraad in de binnenstad stellen dat het economisch belang ver boven de belangen van de bewoners alleen gaat.

Wat is er tot nu toe van de decentralisatie terecht gekomen?

Wij nemen daarvoor een kijkje achter de schermen van stadsdeelraad de Pijp. Deze aan de Amstel gelegen buurt was in de negentiende eeuw een stadsrandgebied met molens, kleine industrieën, tuinen en uitspanningen, dat in 1896 bij het sterk groeiende Amsterdam werd gevoegd. Op het moment is de Pijp één van de levendigste buurten van Amsterdam en bekend om haar Albert Cuyp markt. Er wonen ruim 36.000 mensen op 161.50 hectare. De bevolking is relatief jong en bestaat voor 28% uit allochtonen. Sinds 1987 heeft de Pijp haar eigen stadsdeelraad, met een ambtenarenapparaat van circa 235 man. Om de vier jaar zijn er 25 raadszetels te verdelen. Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf wethouders van wie één voorzitter van het stadsdeel is. In de Pijp wordt deze rol vervuld door Amy Koopmanschap van Groen Links. Een gesprek.

Hoe bent u in de stadsdeelraad terecht gekomen?

Ik was jarenlang lid van de CPN en bij de voorbereiding van de stadsdeelvorming was er een voorloper van Groen Links, het Links Akkoord tussen CPN, PSP en PPR waarin ik actief was. Vooral in de buurt. In 1987 werd ik gewoon raadslid, en in 1990 ben ik met Groen Links de verkiezingen ingegaan als lijsttrekker en kregen wij de meeste zetels (acht zetels, red.)

Hoe ging het verder, bent u net als andere burgemeesters in het land benoemd?

De grootste partij neemt het initiatief tot onderhandelen met alle partijen over het program-akkoord. Daarna ga je praten over de vorming van het dagelijks bestuur en daar kwam de coalitie Groen Links-D66 uit voort. De raad kiest dan de voorzitter; in de praktijk is dat de lijsttrekker van de grootste partij. Het is echter geen pure vorm van gekozen burgemeesterschap omdat de deelraden formeel commissies zijn, ex artikel 61.

Is een stadsdeelraad voor politici niet een te laag niveau?

Het niveau is anders dan bij de gehele gemeente Amsterdam, ja, maar de Pijp is wél zo groot als de gemeente Beverwijk, om een voorbeeld te noemen. Sommige mensen denken dat het hier alleen om een beheersfunctie gaat, maar er is meer mogelijk. Een buurt als de Pijp is in trek en zeker een uitdaging om te besturen.

In hoeverre kan de Pijp nu inderdaad zelfstandig besturen?

Niet alle taken die bedoeld waren om te decentraliseren zijn gedecentraliseerd, bijvoorbeeld de markten in de stad. En de centrale stad probeert volkshuisvesting weer naar zich toe te trekken. De teneur is nu: niet-decentraliseren. De stad heeft de neiging de leuke dingen centraal te houden. Aan de andere kant hebben de stadsdelen bereikt dat de burgerlijke stand vanaf 1992 wél gedecentraliseerd wordt. Het is soms touwtrekken, maar als we

voldoende voor onze rechten opkomen is zelfstandig besturen wel degelijk mogelijk.

De opzet van de decentralisatie was onder andere om de burger dichter bij het bestuur te brengen.

De stad heeft de neiging de leuke dingen centraal te houden.

Acht u deze opzet geslaagd?

De mensen in de Pijp zijn zich zeker meer met buurtzaken gaan bemoeien, ondanks het feit dat het altijd al een buurt was waar de bewoners zich betrokken voelden bij buurtzaken. De raadsvergaderingen en spreekuren worden goed bezocht.

Maar de kiezersopkomst was laag, onder de 50%.

In de Pijp heerst sterk de vraag: wat moeten we met zo'n deelraad? De mensen zien dat er hard aan de buurt gewerkt wordt de laatste jaren, maar dit zet ze op de een of andere manier toch niet aan tot stemmen. Ze leggen vaak alleen de link naar Den Haag. Daarnaast neemt de interesse in de politiek in het algemeen af.

Hoe proberen jullie de bewoners belangstelling bij te brengen?

Door middel van een krant, het Pijpjournaal, inspraak en informatie. We gaan een inspraakmedewerker aanstellen, die de inspraakprocedures tussen de burgers en de raad gaat leiden. Een soort intermediair dus.

Gaat door de grotere mogelijkheid van inspraak de daadkracht van het bestuur niet achteruit?

Dat hoeft niet, denk ik. Als je een daadkrachtig besluit neemt waar bijna de hele buurt tegen is, dan bedenk je je als bestuur wel drie keer om dat door te voeren. Je moet de kennis van de buurt meenemen in de besluitvorming, dat is winst, voor nu en voor later. Het levert natuurlijk wel ergens een spanningsveld op. Mensen denken als je hun mening ergens over vraagt al gauw dat het toch al besloten is. Maar soms kunnen ze ook niet meebeslissen, dan ontbreekt er deskundigheid.

Kunt u een voorbeeld noemen van een beleid dat door de deelraad is opgestart?

We zijn bezig een autovrij gebied te maken bij de Van der Helststraat, en we beginnen binnenkort met de renovatie van het Sarphatipark. Groen is erg belangrijk in de Pijp. Voor het park hebben we vier en een half miljoen uitgetrokken. Dát had de gemeente Amsterdam waarschijnlijk niet gedaan!

Vanaf het begin is er gediscussieerd over het aantal deelraden dat er moest komen. De één wilde er 32, de ander acht. Hoe zijn het er uiteindelijk zestien geworden?

Daar zijn verschillende theorieën over. Men zegt dat de PvdA er zestien wilde vanwege het aantal afdelingen, en D66 er 32 wilde omdat zij 32 afdelingen in Amsterdam had. Er is in ieder geval rekening gehouden met de inde-

ling van de stadsreiniging, de verhouding mensen/oppervlak, visuele en voor de handliggende grenzen en de ideeën die er bij de mensen leefden kunnen ook een rol gespeeld hebben.

Welk aantal vindt u wenselijk?

Zeven of acht. Ietwat grotere stadsdelen zijn goed omdat je dan niet direct op elkaars lip zit. Meer inwoners betekent ook een groter budget, meer mogelijkheden om de link naar de burger goed te leggen. Anderzijds heb je ook meer armslag bij de uitvoering van het beleid.

Hoe is de verhouding tussen de deelraden onderling?

Goed. Er is een voorzittersoverleg dat het proces van binnengemeentelijke decentralisatie bewaakt. Er is onderling weinig concu-

rentie. De samenwerking naar de centrale stad is goed. Alleen zoeken we nog naar een manier om die communicatie goed te laten verlopen, zonder dag en nacht te vergaderen.

Dit was de mening van mevrouw Koopmanschap over de reorganisatie. Zij blijkt redelijk positief over wat reeds is bereikt. De reorganisatie is echter nog niet afgelopen. Het Roa, het Regionaal overleg Amsterdam, dat plaatsvindt tussen Amsterdam en omliggende gemeenten, is bezig van de stad een gewest te maken. Vóór het eind van deze eeuw wil men van de Amsterdamse stadsdelen en omliggende gemeenten als Landsmeer, Ouderkerk, Diemen, Muiden en misschien zelfs het

Utrechtse Abcoude het gewest Groot-Amsterdam maken. De centrale stad Amsterdam valt dan als bestuurslaag weg en het Roa wordt het overkoepelende orgaan. De stadsdeelraden zullen dan waarschijnlijk formele gemeenten worden binnen het gewest.

De eerste stap is gezet. De small big city Amsterdam heeft zichzelf in partjes verdeeld om dichterbij de burger te zijn en dichterbij het ideaal van een Amsterdams stadsconglomeraat te komen.

Een impressie van de wijze waarop een stad als Amsterdam met haar bestuurlijke problemen probeert om te gaan. BB

Voorlichting: nooit genoeg, altijd te weinig

Mark Crooijmans

De bestuurskunde studenten in de laatste twee jaren van de studie komen aan bod bij de reorganisatie van het curriculum. Dit collegejaar is het DII-programma veranderd, volgend jaar vormt DIII het sluitstuk. In de periode voorafgaand bevonden verschillende studenten zich in een informatieloze situatie. Van voorlichting was geen sprake.

De student wist dát er iets ging veranderen, maar wist niet wát. Hoog in het gebouw van de sociale faculteit zetelt de vakgroep die niets kon vertellen, behalve dan het dát-maar-wát?-verhaal. De interne besluitvorming over de herziening verliep traag, de informatievoorziening werd uitgesteld. Op deze wijze konden zich twee geruchtenmachines ontwikkelen. In de eerste plaats over de inhoud van het nieuwe curriculum. Een vak zou je volledig kunnen compenseren, andere half, sommige niet. Wat te doen met de individuele tentamenplanning? In de tweede plaats over het gebrek aan voorlichting. Diende er niet sprake te zijn van voorlichting ten tijde van

reorganisaties? De vakgroep bestuurskunde kan goed uitleggen "hoe het allemaal moet", maar is niet in staat studenten van een beetje informatie te voorzien. Kort en goed: veel vragen uit onwetendheid, veel kritiek vanwege de onwetendheid.

Aan Renk Roborgh, docent aan de vakgroep, stelde de BB-redactie de vragen en legde hem de kritiek voor. Eerst geeft hij aan dat de probleemgroep beperkt is tot die studenten die te maken hebben met de overgangsregelingen. Nieuwe DII-studenten hebben slechts te maken met de constatering dat er een ander programma is dan vroeger. Oude DII-ers die

DE STADSDELEN

- C. Westerpark
- D. Oud-West
- E. De Pijp
- F. Oost
- G. Zeeburg
- H. Bos en Lommer
- J. De Baarsjes
- K. Zuid
- L. Rivierenbuurt
- M. Watergraafsmeer
- N. Noord
- P. Geuzenveld/Slotermeer
- Q. Osdorp
- R. Slotervaart/Overtoomse Veld
- S. Buitenveldert
- T. Zuidoost

bron: Gemeentegids 1991 Amsterdam.

een beetje (veel) achterlopen werd compensatie in het vooruitzicht gesteld. Tevens nuanceert Roborgh de kritiek op voorlichting met de woorden dat je "nooit genoeg, altijd te weinig voorlichting geeft".

Ondanks deze kanttekeningen, is de kritiek voor een aanzienlijk deel gerechtvaardigd, zo erkent ook Roborgh. Voor de zomer wisten de studenten niet wat er inhoudelijk ging veranderen. Er gebeurde niets. Nadat de druk op de vakgroep toenam om toch informatie te verstrekken, trad men uit de vijfde verdieping neer naar zaal SC01. Er gebeurde iets. De meesten begrepen al meer van de wijziging dan voorheen, slechts de overgangsregelingcliënten zaten nog met onbeantwoorde vragen. Dit komt dus overeen met wat Roborgh schetst: het gaat om een relatief beperkte groep.

Op de bijeenkomst voor de zomer werd deze groep meer voorlichting beloofd in de vorm van een bijeenkomst na de zomer. Wederom geldt dat dit laat is: het collegejaar vangt aan op het moment dat je nog niet weet waar je precies aan toe bent. Vreemder nog is dat de bijeenkomst niet plaats heeft gevonden. Er was een groep die dit van horen-zeggen had, anderen waren in de veronderstelling dat de bijeenkomst nog plaats ging vinden. Roborgh legt uit dat van deze manier van informatieverstrekking is afgestapt. Daarvoor in de plaats zijn gesprekken met de studie-adviseur en contact-docenten gekomen. Hoewel deze keuze goed valt te verdedigen, kan toch gesteld worden dat het hoogst merkwaardig is dat niet iedereen hiervan op de hoogte is gesteld, bijvoorbeeld middels meer en uitdrukkelijke berichten in de Mare en het onderwijsmemorandum. Ook een brief aan ieder toegezonden over dit onderwerp had niet misstaan.

In de maand september heeft de visitatiecommissie een bezoek aan bestuurskunde Leiden/Rotterdam gebracht. In het voorlopig oordeel komt de voorlichting aan de orde. Gesteld wordt dat deze laat plaats vond, hetgeen grote onzekerheid met zich mee bracht. Hiermee

geconfronteerd meldt Roborgh dat er bewust voorzichtig met de student zal worden omgesprongen. Belangrijk om in te zien is dat ook de vakgroep niet gebaat is bij veel probleemgevallen: er zal een zekere mate van soepelheid bij de overgang oud DII naar nieuw DII aanwezig zijn. Ook zullen de probleemgevallen zo snel mogelijk worden doorverwezen naar de juiste personen op de vakgroep. Roborgh gaat er overigens van uit dat de vakgroepmedewerkers goed op de hoogte van de herziening zijn. Dat wordt wel eens door studenten betwijfeld. **BB**

Brutus versus Caesar

Mathilde Meijers

Vijfentwintig jaar geleden sneuvelde het kabinet-Cals na een lange nachtelijke strijd in de Tweede kamer. Het kabinet had zich in een ongelukkige positie gemanoeuvreed door uitdrukkelijk om een vertrouwensvotum te vragen. De kritische motie-Schmelzer werd daarop fataal. Sindsdien is de "Nacht van Schmelzer" velen blijven intrigeren. Recentelijk laaide de discussie opnieuw op.

Politiek is een duister spel. En 's nachts geldt deze stelling des te meer. De politieke gebeurtenissen uit de Nacht van Schmelzer waren zodanig wazig, dat een kwart eeuw na dato nog steeds levendige discussies kunnen ontstaan over wat er nu werkelijk gebeurd is. Feit is dat de ploeg van Cals door één van de eigen fracties -KVP- werd aangevallen. Maar hoe kon dat gebeuren?

Enkele jaren geleden inventariseerde J. de Vries voor zijn onderzoek "Grondpolitiek en Kabinetscrises" de verschillende visies op de Nacht. Hij kwam tot drie versies van het hoe en waarom van het vallen van de KVP/ARP/PvdA-coalitie.

- 1 De versie Vondeling (Minister van Financiën).
Het was moord met voorbedachte rade. Cals noch hij zouden op de hoogte zijn gebracht van de geplande aanval van de KVP-fractie. Deze zouden volledig hebben overrompeld.
- 2 De versie Schmelzer.
Er was slechts sprake van een uitkristallisering van zakelijke en politieke meningsverschillen, die vooral betrekking hadden op de overheidsfinanciën.
- 3 De versie Zijlstra.
De oorsprong van het conflict lag in de PvdA. De verloren Staten- en Gemeenteraadsverkiezingen veroorzaakten toenemende kritiek binnen

de partij. De speelruimte van de PvdA-ministers werd hierdoor beperkt.

Direct na het vallen van het kabinet lag de berichtgeving in de media in lijn met de versie Vondeling. Vooral Cals werd neergezet als slachtoffer. Mede door de televisiebeelden die vanuit de Tweede Kamer uitgezonden werden tijdens de Nacht, kwam hij uit de publiciteit te voorschijn als een bewogen en oprecht geëngageerde persoonlijkheid. Diezelfde beelden lieten Schmelzer echter zien als een koel berekenend karakter. Zijn uitermate beheerst gedrag werd uitgelegd als emotioneel. De media schilderde hem dan ook af als "moordenaar met voorbedachte rade" of "Brutus". Een en ander was aanleiding voor vele nu nog beroemde spotprenten.

Het is interessant te zien dat de zaak-Schmelzer vijftien jaar na dato wederom een media-aangelegenheid werd. Nu is de sympathie anders verdeeld. Het lijkt alsof een onterecht veroordeelde na jaren vrij wordt gelaten en de rest van de natie zich verdringt in schuldgevoelens. Norbert Schmelzer wordt eindelijk gerehabiliteerd als een politicus die gewoon zijn werk deed. Hij krijgt dan ook ruimschoots de gelegenheid zijn eigen zegje te doen. Zo verscheen hij diverse malen op televisie, en plaatste het NRC-Handelsblad 5 oktober jongstleden een artikel van Schmelzers hand. "Een reconstructie van die dramatische gebeurtenis" staat erin de inleiding. De behoefte van de oud-fractievoorzitter zijn handelen te legitimeren is echter voelbaar in elke alinea.

Dezelfde discussie over de schuldvraag vond ook nog vanuit een andere invalshoek plaats. Dit gebeurde 11 september jongstleden bij de presentatie van het boek "De val van het kabinet-Cals" van Harry Notenboom. Notenboom was de financiële specialist van de KVP-fractie in de Tweede Kamer in 1966. Meest opmerkelijk waren daar de uitlatingen van oud-premier Biesheuvel, minister van Landbouw (ARP) onder Cals. De Nacht van Schmelzer was eigenlijk de nacht van Den Uyl, meende hij. Wat was het geval? Minister van Financiën Vondeling zou in augustus 1966 een voorbeeldige begroting ingeleverd hebben, die een gezonde basis voor de economie had kunnen zijn. Den Uyl torpedeerde het plan echter, onder meer omdat hij de ingeplande verhoging van de omzetbelasting onaanvaardbaar achtte. De hierop aangebrachte wijzigingen deden afbreuk aan de kwaliteit van de begroting. Conclusie: eigenlijk was Den Uyl verantwoordelijk voor de crisis.

De redenering klinkt aardig, maar is niet erg plausibel naar mijn mening. Politieke processen zijn per definitie complex. Er zijn veel actoren bij betrokken met eigen ideeën en interpretaties en ook de behandelde materie is veelal ingewikkeld. De uitkomst van zo'n proces is dan ook de optelsom van een groot aantal krachten. Eén van deze krachten eruit

lichten en vervolgens bombarderen tot de oorzaak van een bepaalde gebeurtenis, doet te veel afbreuk aan de complexiteit van het proces. Versimpeling kan soms leiden tot meer begrip, maar in dit geval is het slechts schijnbegrip. Het voert mijns inziens veel te ver aan de hand van zo'n analyse een beschuldiging te uiten aan het adres van één persoon. Een persoon die ten eerste optreedt als vertegenwoordiger van een partij en ten tweede reeds overleden is.

Maar wat kunnen we nu wel concluderen? Ik denk niet dat de schuldvraag ooit afdoende beantwoord zal kunnen worden. Het is echter ook de vraag of dat wel wenselijk is. Elk van de naar voren gebrachte visies is binnen haar eigen kader waar. Wellicht was de verscheidenheid aan deze kaders -zelfs binnen één partij- de oorzaak van de crisis? BB

"...OOK GIJ, NORBERT!"

Bestuurswisseling B.I.L.

Mark Crooijmans

Bij feestelijke gelegenheden kan de vlag worden gehesen. Blijheid straalt af van de gezichten, de koningin is immers jarig, nietwaar? Andere situaties lenen zich meer om de vlag over te dragen aan opvolgers. Zo kan Carl Lewis er nog altijd op rekenen als laatste van de vier Amerikanen het stokje in zijn handen geduwd te krijgen. De B.I.L. combineerde beide situaties op de wisselings-A.L.V. van 17 oktober: opvolging van het bestuur in een goede sfeer.

Op de agenda van zo'n vergadering staan verplichte en toch voldoende interessante onderwerpen. Het feestprogramma van zelfs een Vereniging voor Bescherming van de Driepotige Wesp kent dat. Het jaarverslag wordt behandeld, waarna hierover vragen kunnen worden gesteld. Ook het financieel jaarverslag komt uitgebreid aan de orde, met commentaar en advies van de kascommissie. Dit jaar werden de commissieleden bedankt en met tassen vol cadeaus overladen. Dé reden tot festijn was de benoeming van Joost Voerman tot Lid van Verdienste van de vereniging. De verrassing was groot, de blijdschap eveneens.

De breuk in het programma zat 'm natuurlijk in de bestuurswisseling. Oud en versleten gaat op de vuilnishoop, jong en fris kruipt achter de bestuurstafel. Dit niet dan nadat de oude garde uitgebreid bedankt werd. Samenwerking schept nu eenmaal een band, een fietsband.

De nieuwe voorzitter, Jurgen Mink, begint verstandig door terstond te schorsen om consumpties te nuttigen. Na deze pauze vertelt hij een en ander over zijn beleidsvoornemens. Centraal staan vier zaken: de belangenbehartiging van bestuurskunde-studenten, een praktijkgericht karakter van lezingen en excursies (toekomst), een versterkte band met reünisten (stage) en aandacht voor de te organiseren beroepenmarkt. Aansluitend presenteert de penningmeester, Jolanda Koopmans, de begroting. Deze financiële invulling wordt zonder veel problemen goedgekeurd. Feitelijk is de vergadering afgelopen, en nadat enige spul-

len zijn weggeborgen, kan er (weer!) geboord worden. Tijd om even lekker ontspannen te evalueren, tijd om nog wat vooruit te blikken.

Kort en goed, voor het oude bestuur zit het er op. Al op verschillende plaatsen is verslag gedaan van de ervaringen. Bijvoorbeeld halverwege het jaar in de (vorige) Bestuurskundige Berichten, maar ook in een nieuwsbrief. Er is eveneens een officieel stuk, het jaarverslag, voor geïnteresseerden te verkrijgen. Weet overigens dat eendergelijk verslag geen ruimte laat om allerlei zaken over de individuele leden te vermelden. Dit is eigenlijk jammer, want juist dat kan wat humor brengen over onder andere persoonlijke en typerende trekjes. Een penningmeester die met haar enthousiasme en onorthodoxe opvattingen anderen soms doet (deed) beven.

Kort en goed, voor het nieuwe bestuur begint het net. Indrukwekkende en minder indrukwekkende, goede en slechte ervaringen overvallen hen als vanzelf. Soms spannende vergaderingen in Zuid-Limburg, dan weer saaie borrels in Noord-Friesland. Een matige opkomst bij een lezing, succes met de tentamen/uittrekselbank. Sponsorgelden tot extreme hoogten, afwijzende brieven van subsidie-instellingen. Een drukker die je even snel uit de brand helpt, een minder studentvriendelijke zaaleigenaar in Leiden. Uitstapje naar Edinburgh (PIY, pay it yourself), uren verblijven in gebouw 5. Collega in de stress, lachen bij Triviant. Deadline overschreden, WP 5.0 doet

het niet (mijn tekst wilde ik saven, maar nu is het ineens weg...). Bryan Adams' Can't Stop meeschreeuwen, Dire Straits verafschuwen. Overleg met de vakgroep, samenwerken met SPIL, overleg met B.O.O.S., samenwerken met Rotterdammers, overleg met geldschietters, samenwerken met boekhandels. Delfterikken op bezoek, studenten laten meewerken op boekenverkopen. ALV's voorbereiden, notaris bezoeken. Crisisberaad (één keer), nieuw bestuur inwerken.

Kort en goed, een fantastisch jaar! BB

12

Bestuur '90-'91

Gifgolf in Alphen aan den Rijn

Jantien van't Hof

In 1959 is begonnen met het storten van afval in de Coupépolder in Alphen aan den Rijn. Eind jaren zeventig kwamen bij controles van het Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne en onderzoeken van Provinciale Waterstaat overtredingen naar voren. Er zou te veel verbrandbaar vuil liggen, waarvoor geen vergunning was verstrekt en daarnaast waren er stinkende vloeistoffen gesignaleerd. Nadat Provinciale Waterstaat in 1981 de situatie als bevredigend had betiteld, kwamen in 1984 nieuwe berichten naar buiten over het ongeoorloofd storten van afval en een te ruimhartig toelatingsbeleid op de vuilstortplaats. In 1985 werd de vuilstortplaats daarom gesloten. Op het afval ligt nu een golfterrein.

Transporteur S. Kemp is wegens het illegaal storten van chemisch afval in de Coupépolder veroordeeld tot vier en een half jaar gevangenisstraf. Aangezien hij hoger beroep tegen dit vonnis heeft aangetekend, is deze zaak nog niet afgesloten. In mei dit jaar werd echter duidelijk, dat hij niet de enige zondebok is in de zaak van de Alphense stortplaats. NOS-Laat maakte bekend dat er in het openbaar bestuur ook vreemde dingen zijn gebeurd. Burgemeester Paats gaf een wat knullig interview waarin hij sprak van gemeentelijke "vuile handen" en "misleiding". Heeft NOS-Laat de beelden verknipt of is de burgemeester niet tactisch in het bespelen van de media? Er gaan in ieder geval geruchten, dat hij aan een mediatraining is begonnen.

De gifzaak roept veel vragen op. Ik zal er hier enkele aan de orde stellen. Omdat er nog een commissie (de commissie Engwirda) bezig is met een onderzoek naar de zaak en omdat het dossier van Kemp wegens het hoger beroep nog niet openbaar gemaakt is, zal het voorlopig bij het stellen van vragen moeten blijven. Maar deze vragen zijn niet zinloos! We kunnen van de stortplaats nu al veel leren. Wanneer de onderzoeksresultaten wel bekend zijn, zal er in de BB uitgebreider op in worden gegaan.

Je kunt je ten eerste afvragen of het mogelijk is om te controleren wat er op de vuilnisbelt gestort wordt en, meer achteraf, wat er gestort is. In Alphen aan den Rijn waren altijd mensen op de stort aanwezig, althans, tijdens openingsuren. In 1979 vonden Provinciale Waterstaat en het Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne dat dit toezicht niet voldoende is. Daarna zijn er enige tijd controleurs op de plaats geweest, maar deze zijn weer afgeschaft toen de stortkosten te hoog werden en daarmee het gevaar ontstond, dat men buiten de stortplaats ging storten.

Uit een rapport, dat ik van de gemeente Alphen aan den Rijn overigens zonder pardon kreeg toegestuurd (blijkbaar heeft men niets te verbergen), blijkt, dat er ook buiten de openingsuren gestort werd. Enige tijd beschikten meerdere chauffeurs over sleutels van het hek van de stortplaats. Een getuige vertelde: "Ik heb er nooit op gelet of er in de afgelopen maanden 's morgens, voor zeven uur op de stort vaten zijn gedumpt. Als zulke vaten in een gat zijn gedumpt, ziet niemand ze meer." Uit de dossiers blijkt dat het controleren van het gestorte afval door het personeel op de belt een probleem is.

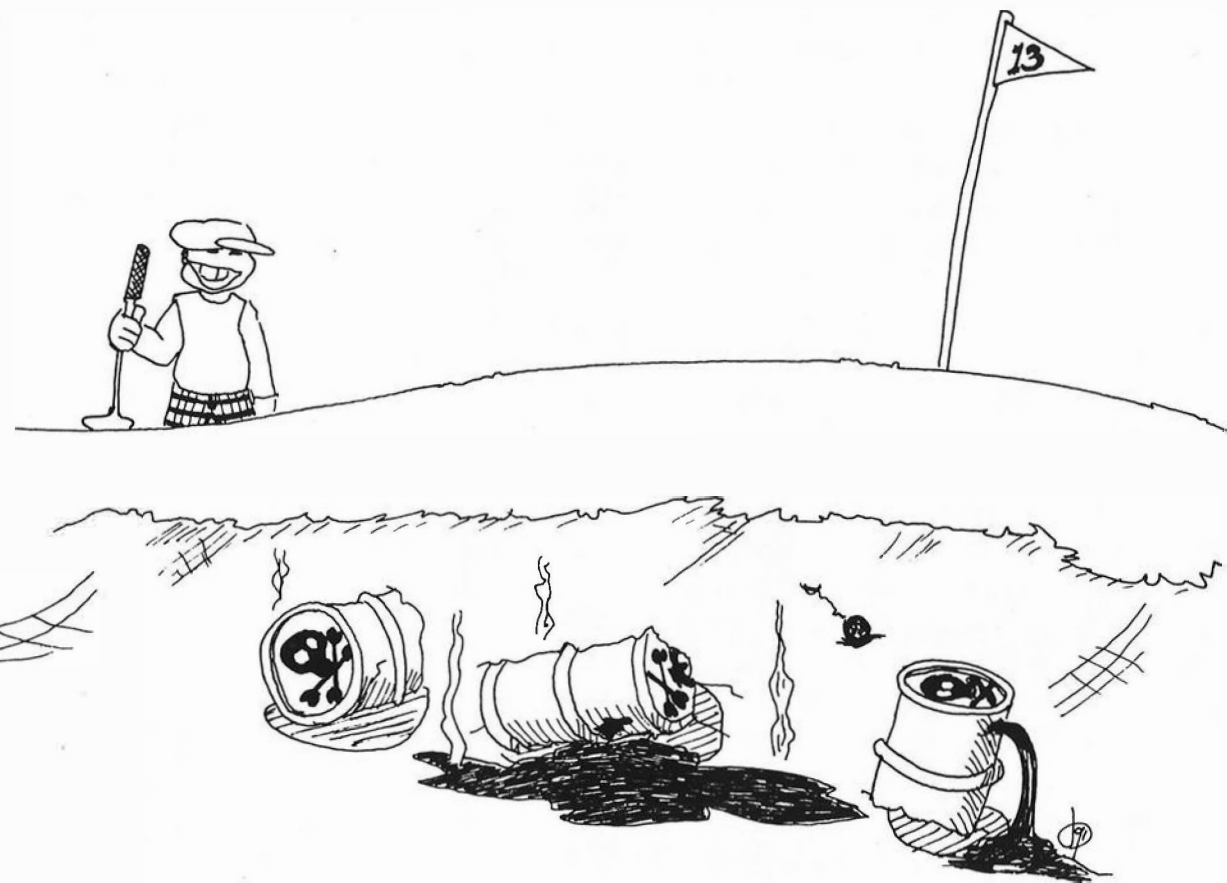
De stortplaats werd regelmatig gecontroleerd door deskundigen van de provincie en het ministerie. Tijdens deze controles zijn sinds

13

1979 regelmatig misstanden naar boven gekomen. Uit de gegevens blijkt, dat het de controleurs niet altijd in dank werd afgenomen, als zij iets aan de orde wilden stellen. Een ambtenaar van de Provinciale Waterstaat, dhr. Meyer, constateerde in augustus 1981 een veel te diepe ontgraving van de stortplaats. Dit zou een gevaar voor het grondwater kunnen opleveren. In het dossier Kemp (gedeelten hiervan zijn openbaar) verklaart hij, dat zowel gemeente als provincie niet gelukkig waren met zijn constatering. Het werd hem door de provincie min of meer onmogelijk gemaakt, deze overtredingen opnieuw aan de orde te stellen. Al met al blijkt controle een moeilijk punt.

De tweede vraag die bij de Coupépolder van belang is, is wat de volksvertegenwoordigers deden. Alphen aan den Rijn is een snel gegroeide gemeente. Het groeiperspectief hield de gemeenteraad erg bezig. Daardoor bleef er minder tijd over voor andere zaken. "We

waren in die dagen druk bezig met de stadsuitbreiding en de belt zou toch dicht gaan", verontschuldigt raadslid Van der Vlies zich in NRC-Handelsblad van 23 september 1991. Het is waar, in Alphen kan men genieten van een vestiging van Kreymborg en andere grote winkels. Maar moet je daar nu je prioriteiten leggen als gemeentebestuur? We moeten echter niet vergeten, dat het milieu in de tijd waar we over praten, nog niet zo'n hot item was. De geringe belangstelling van de gemeenteraadsleden is ook hieraan te wijten. Niettemin heeft dhr. Metaal, raadslid voor de PvdA, in 1980 al zeer kritische vragen gesteld aan B&W over de gang van zaken in de Coupépolder. Iemand van de milieudienst Rijnmond had hem gewaarschuwd over grote hoeveelheden chemisch afval, die op de belt zouden zijn gedumpt. Hij sprak het vermoeden uit, dat er steekpenningen werden gegeven aan de stortbaas, maar hij kon dit vermoeden niet met feiten staven. B&W en de

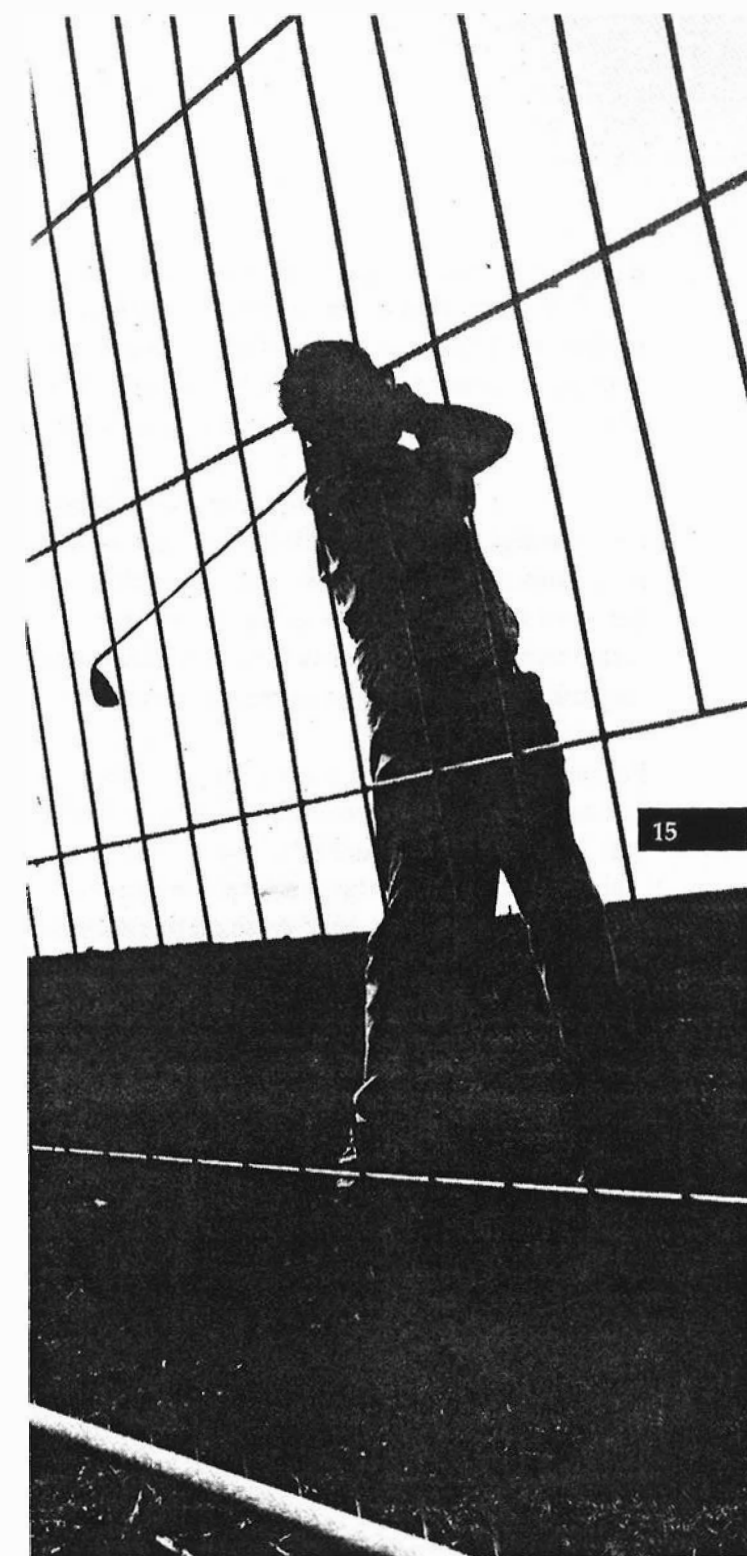

illustratie: Duncan Bremer

hele raad lieten hem vallen. Achteraf bleek dat hij gelijk had, inmiddels wel tien jaar verder.

Er speelt nog een vraag mee. Wat was er gebeurd, als er beter gecontroleerd was en er daardoor vaker afval van de stortplaats was geweigerd? Dan was het afval misschien op een andere, illegale plaats gestort, zonder dat iemand het ooit nog maar zou kunnen achterhalen. Dit had zo mogelijk grotere risico's met zich mee gebracht. Als coördinerend orgaan kampte met name de provincie met dit probleem. Achteraf kun je stellen, dat de verantwoordelijkheid voor het chemisch afval niet bij de provincie alleen had moeten liggen. Men had aan de orde moeten stellen, dat er te weinig mogelijkheden waren om het afval te kunnen verwerken. Dan had de samenleving er een andere oplossing voor moeten vinden.

De Coupépolder heeft bestuurlijk Nederland behoorlijk aan het schrikken gemaakt. Dat wij binnen ons openbaar bestuur met steekpenningen en werkelijke oplichterij te maken zou hebben, dat was een harde klap. Of en in hoeverre dit werkelijk het geval is, moet uit de rapporten blijken. Men kan zich nu alvast buigen over de vraag of met de huidige milieuwetgeving en de wetten die er op dit gebied nog aankomen, dezelfde gevaren blijven bestaan. Is controle op beleid wel mogelijk? Zijn er wanneer een bepaald gedrag wordt verboden, wel alternatieven voor dat gedrag? En tot slot moeten we er als burgers voor waken, dat de volksvertegenwoordigers de handhaving van de milieuwetten goed controleren. En een milieubewuste volksvertegenwoordiging kunnen we alleen krijgen als we op de juiste partijen stemmen. BB

Cursusje Vaardigheden voor de docent

Jeroen Koffijberg en Edwin Kools

“Wie iets op papier zet, moet zich er terdege van bewust zijn dat de uiteindelijke tekst een functie in het communicatie verkeer moet kunnen vervullen. De lezers moeten tenminste kunnen begrijpen wat er staat. En dat zonder dat zoiets onnodig veel tijd kost.” Dit wordt de student althans voorgehouden bij het vak vaardigheden I in de reader beleidsteksten, deel 1. Maar nu de bestuurskundige praktijk: de studiegids. Enkele citaten:

Pagina 143: “Uitgaande van theoretische en empirische bestuurskundige inzichten m.b.t. de meerduidigheid van de sociale werkelijkheid, structurele en culturele determinanten van betekenisgeving en gedrag, en het multipolaire karakter van sturingsprocessen, wordt ingegaan op het gebruik van sociale simulatie als leermiddel, als interventie-instrument, als heuristisch instrument bij beleidsontwikkeling, als methode van ex ante beleidsevaluatie, als vorm van ‘organisational prototyping’ en als methode van onderzoek.”

Pagina 136: “...orality en literacy; duiding van state of the art van informatietechnologie in informatieverwerking en informatieoverdracht in termen van orale en letterkundige interpretatie van informatieoverdracht.”

Pagina 135: “Beleid wordt vertaald in stuurgrootheden die inpasbaar zijn binnen de informatiekundig beschreven processchema’s.”

Het eerste citaat komt nota bene uit de beschrijving van een keuzevak! Erg uitnodigend klinkt het niet. Wie denkt dat de studiegids er is om te informeren en te verduidelijken, komt bedrogen uit. Misschien helpt een cursusje vaardigheden voor de docenten? $\beta \beta$

De PvdA en het verenigingscentrisme

Mark Crooijmans

In juli 1991 verscheen het rapport “Een partij om te kiezen” over de partijvernieuwing van de Partij van de Arbeid. De commissie die hiervoor verantwoordelijk is, stond onder leiding van dr. J.A. van Kemenade, tegenwoordig burgemeester van Eindhoven. De partij is in beroering en er verschijnt een boekwerkje; niet over de inhoud van de PvdA, maar over de organisatie van deze sociaal-democratische partij.

Socialisme of de dood

In Cuba staan nog allerlei leuzen op de muren die geenszins een realistische keuze bieden: “socialisme of de dood” is hier een voorbeeld van. In Nederland staat de PvdA in een andere context en met een andere ideologie al dichter bij “de” werkelijkheid, maar nog onvoldoende. Een teken aan de wand is de desastreus verlopen verkiezingen onder het leiderschap van Wim Kok. “Een partij om te kiezen” analyseert de huidige partij-organisatie en poogt aan te geven welke mogelijkheden er zijn deze te verbeteren.

De commissie ziet verschillende maatschappelijke ontwikkelingen die een uitwerking hebben op het functioneren van de politieke partijen in het algemeen, en de PvdA in het bijzonder. Bekend zijn onder andere de ontzuiling, ont-ideologisering en individualisering. Ook het afbrokkelend gezag van de overheid wordt aangestipt en in verband gebracht met de matige positie van de politieke partijen. Deze constatering bewegen de commissie er niet toe te concluderen dat de politieke partij definitief *exit* is. Frissen, hoogleraar te Tilburg, is bijvoorbeeld van mening dat de terugweg van de politieke partijen voortschrijdt, zonder dat hij dat als probleem ervaart. Deze visie is mijns inziens wel zeer cru en de commissie merkt ook op dat politieke partijen “van vitaal belang” zijn.

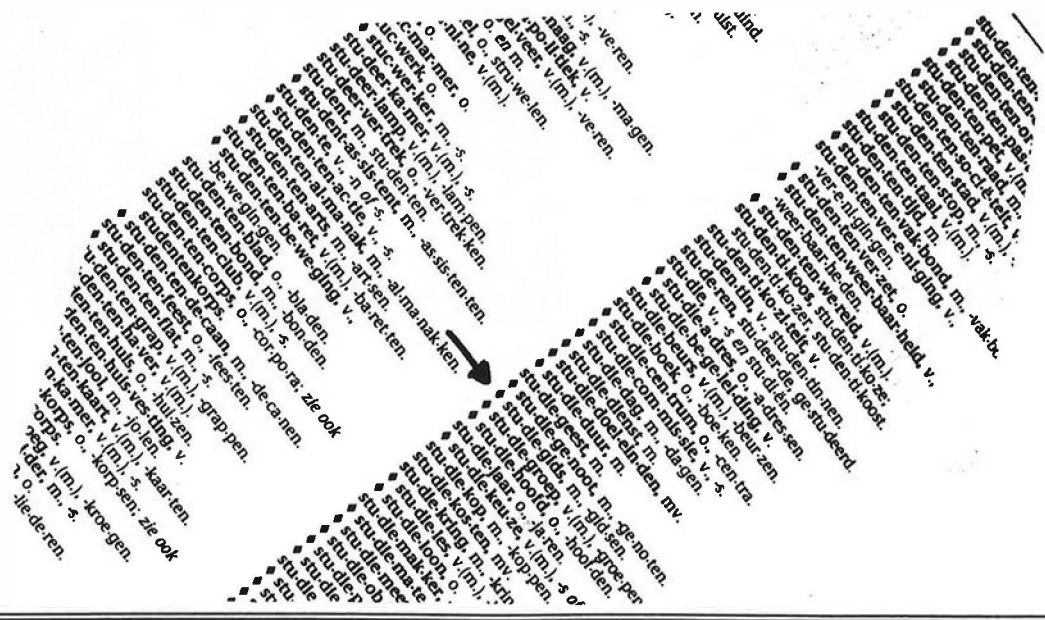
Flexibiliteit en democratie

De commissie-Van Kemenade heeft oog voor de omgeving in welke de politieke partijen werken. Mede beperkt door de opdracht wordt evenwel veel aandacht besteed aan het interne functioneren (organisatie en werkwijze) van de PvdA. Dé idee is dat de partij meer open en beweeglijk dient te zijn. Wat dat aangaat, is de partij al bij de tijd, want welke organisatie durft nog flexibiliteit in de jaren negentig te verwerpen. Het verenigingscentrisme, zoals de commissie dat noemt, dient te verdwijnen, de blik moet niet intern, maar extern zijn gericht.

Zonder dat de commissie het zo expliciet zegt, valt te proeven dat de democratie binnen de partij te ver is doorgeschooten. Gezegd wordt dat er een evenwicht dient te komen “tussen participatie en professionele deskundigheid”. Weg met de vergadertijgers. Flexibiliteit en de huidige mate van democratie gaan dus niet samen. Wel blijft van belang, misschien zelfs meer dan voorheen door het wegvallen van ideologieën, dat er aan meningsvorming wordt gedaan in een vrij (niet vrijblijvend) debat. Ook de communicatie binnen en tussen de verschillende niveaus dient uit de achterkamers *en plein public* te geschieden, en daarmee verbeterd te worden.

De partij is meer dan de partij

Het huidige denken van PvdA'ers over de partij betreft eigenlijk alleen de partij-als-

ledenorganisatie. De commissie is van mening dat juist het parlementaire deel (lees: de PvdA-fractie in de Tweede Kamer) een grote invloed heeft op de beeldvorming van de PvdA. De ledenorganisatie wordt door de leden als dé PvdA gezien, zonder dat gerealiseerd wordt dat de focus van media en burger niet op dit deel is afgestemd. Indien dit nieuwe gedachtengoed zou zijn ingeburgerd, dan zijn de sociaal-democraten er nog niet. De fractie van de Tweede Kamer moet namelijk meer dan nu het geval is "het publieke debat aangaan" en "losraken van de gesloten bestuurlijke circuits". Er klinkt een roep om een nieuw soort politicus, hetgeen weer roept om een andere wijze van recrutering. Duidelijk zegt de commissie dat de persoon in de politiek belangrijker wordt, en dat dat ook mag. Dus: op zoek naar een Van Mierlo graag. Bij de recrutering overigens treedt een spanning op tussen kwaliteit en representativiteit, wat zeker binnen de PvdA extra gevoelig ligt. De commissie is op zoek naar kwaliteit en talent dient meer kansen te krijgen; een afspiegeling van elke bevolkingsgroep werkt slechts verstarrend.

Veranderingen in de organisatie van de PvdA

Hetgeen hier geschetst is, heeft organisatorische consequenties. Bovenal dienen de besluitvormingsstructuren eenvoudiger en overzichtelijker te worden ingericht. De getrapte en dubbelstructuren verdwijnen, elk partijniveau bemoeit zich met zijn niveau in het openbaar bestuur. Het gewicht komt dus te liggen bij de basis (afdelingen) en de top (partijbestuur en congres). Opvallend is hier de positie van de gewesten die aanzienlijk aan invloed inboeten. Op elk niveau wordt de vergaderfrequentie verlaagd, en komt er meer vrijheid en eigen verantwoordelijkheid. Het idee van een almachtig sturende top wordt verlaten, zoals dat idee ook al verlaten werd toen het ging om de almachtig sturende overheid.

In bredere context

De commissie realiseert zich dat structuurverandering slechts één verbetering is ten behoeve van het herstel. De verandering beschouwt zij als een basis, een noodzakelijk voorwaarde voor de moderne politieke partij. Hoewel het niet geheel in de bedoeling van de opdracht ligt, schetst de commissie meer ideeën dan de intern-organisatorische. Meer voorwaarden voor succes worden opgesomt.

De PvdA moet op zoek gaan naar een eigen Van Mierlo.

Zo moeten de kiezers meer invloed krijgen om te zorgen dat het primaat van de politiek weer gaat gelden. Verder kan de programmatische vernieuwing wel enige impulsen gebruiken. Het proces dat in 1986 is gestart, is enigszins in het slop geraakt. Van Kemenade c.s. denken aan een relativering van de politiek, een afstandelijke opstelling tegenover de overheid en een bredere, minder technocratische benadering van het programma. Een derde genoemde mogelijkheid is een progressieve krachtenbundeling. Niet per se een fusie overigens met Groen Links en D66, maar zeker wel meer samenwerking. Ook dient er meer communicatie met "de actieve maatschappij" te komen: de PvdA als maatschappelijke organisatie.

Kanttekeningen en conclusie

In mijn beschrijving van enkele aspecten van het rapport heb ik al tussen de regels door aangeduid wat voor veranderingen de commissie voorstaat. In de originele versie van het rapport staan die nog eens apart vermeld onder "Aanbevelingen". Tot slot van dit artikel wil ik nog enige inhoudelijke kanttekeningen plaatsen.

In de eerste plaats zet ik vraagtekens bij de benadering: de uiteindelijke nadruk op intern-organisatorische aspecten. De commissie is zich zeer bewust van dit feit en probeert aan te geven waarom zij dit gedaan heeft. De opdracht bracht dit met zich mee. En dus richt mijn kritiek zich niet op de commissie maar op de opdrachtgever: de partijraad. Deze raad

wil de commissie overigens afschaffen. Hoe het ook zij, en hoewel de opdracht ligt in het verlengde van eerdere rapporten, bevestigt dit rapport nu juist de focus op de organisatie zelf. Mijns inziens had op zijn minst voorrang gegeven moeten worden aan het gedachtengoed van de PvdA, vooral gezien de ideologische crisis waarin de PvdA zich bevindt.

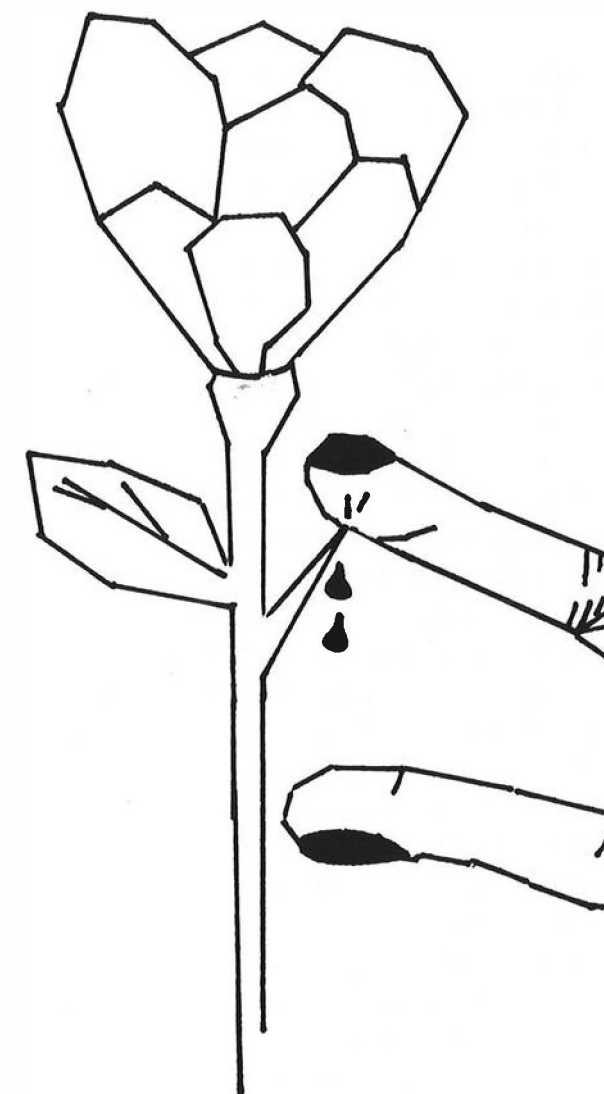
In de tweede plaats vind ik dat de commissie-Van Kemenade wanneer zij maatschappelijke ontwikkelingen bespreekt, deze soms willekeurig gebruikt ter rechtvaardiging van de voorstellen. De ontzuiling heeft voor een deel de veranderende rol van politieke partijen veroorzaakt. Van Kemenade c.s. wenden deze ontwikkeling aan om aan te geven dat vernieuwing van de organisatie noodzakelijk is. Zo kan de rol van politieke partijen weer belangrijker worden. Net zo goed kan gereedeneerd worden dat de rol van de politieke partijen veranderd is mede door de ontzuiling en dat dit proces niet gestopt kan worden door organisatorische mutaties. Het is maar wat je beoogt.

In de derde plaats vraag ik me af of sommige van de aanbevelingen haalbaar zijn. Wederom kan het de commissie niet verweten worden dat ze de macht van de gewesten wil aanpakken, integendeel, het is te loven. Toch denk ik dat de gewesten *not amused* zullen zijn indien macht afgestaan moet worden en zij zich alleen op het provinciale niveau kunnen concentreren. De controle, zoals je de macht in dit geval eufemistisch kunt noemen, zullen de gewesten willen behouden.

In de vierde plaats denk ik dat de beperking van de democratie op weerstand zal stuiten. De PvdA is juist de partij die dat hoog in het vaandel heeft staan, mede dankzij Nieuw Links. Ik denk dat een groot aantal PvdA'ers dit gaat uitleggen als een verdere cumulatie van macht bij de top, en een beperking van de mogelijkheden van de gewone leden.

Tot slot. Het rapport levert een nuttige bijdra-

ge aan de vernieuwing van de organisatie van de PvdA. Kanttekeningen zijn er zeer wel bij te plaatsen, op sommige punten doet de commissie dat zelf al. Verschillende aanbevelingen zullen indien uitgevoerd ook daadwerkelijk een goede basis leggen voor de meer open en beweeglijke PvdA in de jaren negentig. Een aanbeveling als het instellen jeugdlidmaatschap vanaf twaalf jaar neem ik minder serieus, maar daar zal ik eens uitvoerig met mijn kleine neefje over gaan praten... BB

Student-assistentie: noodzaak of luxe?

Erwin Muller

Veel studenten zijn een deel van hun tijd als student-assistent verbonden aan de vakgroep Bestuurskunde. Maar wat doen ze er eigenlijk? Zo veronderstelt iedereen dat kopiëren een van de favoriete bezigheden van student-assistenten is. Sommige niet-student-assistenten veronderstellen zelfs dat student-assistenten alleen bij de vakgroep werken om hogere cijfers te halen. Wat heb je nu werkelijk aan een student-assistentschap? Is het leuk? Leer je er wat van? Of verdien je er alleen mee? Worden je cijfers er hoger van? Of gaan de docenten alleen maar nauwkeuriger naar jouw werk kijken?

Student-assistentschap heeft een aantal nadelen. Het betekent vaak veel organisatorisch werk. Het samenstellen van readers, regelen van zalen, opstellen van lijsten met studenten, verwerken van resultaten, etc. Ongetwijfeld moeten er ook de onvermijdelijke copieën gedraaid worden. En soms loopt dat in de duizenden; rode oogjes en verwardheid zijn het gevolg. Bepaalde studenten vinden dit alles zo leuk, dat zij zeer veel tijd steken in het assistentschap. Soms zelfs zo veel dat de studie in gevaar komt. Docenten waken er aan de andere kant wel voor student-assistent voor te trekken. Zij moeten vaak meer doen om hetzelfde cijfer als de anderen te halen. Maar omdat bestuurskunde door het student-assistentschap meer gaat leven, begrijpen student-assistenten bestuurskundige theorieën beter en gaat het studeren hun makkelijker af.

Maar er zijn nog meer voordelen. Steeds meer docenten gaan beseffen dat het daadwerkelijk inzetten van student-assistenten bij onderzoek en onderwijs efficiënt kan zijn. En dan niet alleen op het organisatorisch vlak, maar vooral ook bij de uitwerking van inhoudelijke onderdelen. Steeds vaker zijn student-assistenten onderdeel van een onderzoeksproject. Goede student-assistenten kunnen zelfs optreden als docent in de eerste jaren van de studie. Ook het inzetten van assistenten voor advies-opdrachten laat een stijgende tendens zien. Verschillende studenten zijn dan ook

co-auteur van boeken, artikelen en rapporten. De tijd dat een hoogleraar zijn naam op een boek of artikel zette waaraan hij niets had geschreven, lijkt voorbij.

Nagenoeg alle AIO's zijn actief geweest als student-assistent. Het is een goede eerste voorbereiding op verdere stappen op wetenschappelijk gebied. Voor de vakgroep kan het student-assistentschap zelfs een natuurlijk selectiemiddel voor toekomstige medewerkers zijn. Maar ook organisatie-adviseurs-in-spe (en daar lijkt Bestuurskunde er wel honderden van te hebben...) zouden veel kunnen leren van de adviesopdrachten die vanuit de vakgroep uitgevoerd worden.

Het inzetten van student-assistenten heeft niet alleen een vermindering van de werkdruk voor vakgroepsleden tot gevolg. Zij kunnen ook feedback geven over de inrichting van het onderwijs. Student-assistenten weten veel beter wat er leeft onder de studenten dan de docenten. Goed luisteren naar assistenten kan je als docent een hoop problemen schelen.

Het mag duidelijk zijn dat ik een voorstander ben van het zowel inhoudelijk als organisatorisch zo breed mogelijk inzetten van student-assistenten. Niet alleen bij wetenschappelijk onderzoek en adviesopdrachten, maar ook bij het onderwijs. Goede vierde jaars studenten zijn zeer wel in staat tot het geven van bijvoorbeeld werkcolleges Inleiding Bestuurskunde. Op deze manier leren die student-assistenten

datgene wat ze geleerd hebben in de praktijk toe te passen en zien eerste jaars studenten wat zij in de toekomst weten.

Het budget van de vakgroep voor student-assistenten is om allerlei redenen voor de komende tijd ingekrompen tot bijna nul. Student-assistentie zal zich dan ook uitsluitend gaan richten op advies-opdrachten of betaald kunnen worden door groepen in de vakgroepen die dat soort opdrachten uit voeren. Voor het reguliere onderwijs en wetenschappelijk onderzoek zal nauwelijks meer assistentie beschikbaar zijn. En dat zijn toch nog wel redelijk centrale onderdelen van het werk van de vakgroep... §§

B.O.O.S.

Anne Hans van der Herberg, voorzitter Bestuurskunde Overleg Orgaan Studenten

Alweer een tijdje terug, 18 t/m 20 september om precies te zijn, bezocht de visitatiecommissie bestuurs-, beleids- en politieke wetenschappen de Rotterdamse en Leidse vakgroepen bestuurskunde. De standplaats van de commissie was Rotterdam, Leiden werd dus "van een afstandje" bezocht. De Leidse studentvertegenwoordigers, verenigd in B.O.O.S., hadden vooraf de commissie een stuk toegestuurd, dat werd toegelicht tijdens een gesprek met de commissie. In dat stuk en tijdens het gesprek kwamen zaken aan de orde als de overlapping van vakken, de evaluatie van onderwijs, de begeleiding tijdens het integratieproject en de voorlichting ten aanzien van het nieuwe DII en DIII programma. B.O.O.S. formuleerde aardig wat kritiek op deze en andere zaken, dat, zo moge blijken uit het artikeltje op de voorpagina van de Mare van 3 oktober j.l., op veel punten werd overgenomen door de visitatiecommissie. Dat was verheugend, omdat het de kwaliteit van bestuurskunde ten goede komt.

Toch zou dit verhaal te eenzijdig worden indien ik niet ook waardering voor de studierichting bestuurskunde zou uitspreken, die zij terecht verdient. De interuniversitaire structuur van onze vakgroep leverde namelijk heel wat extra organisatorische en vakinhoudelijke problemen op, zoals bijvoorbeeld de afstemming van literatuur en de spreiding van collegedata. Daarin is reeds duidelijk verbetering opgetreden. Afstemming en coördinatie tussen Rotterdam en Leiden blijft ook in de toekomst geboden, gezien de uitzonderlijke organisatorische positie die bestuurskunde onder de vakgroepen inneemt. Een open deur.

Over afstemming gesproken; de Rotterdamse en Leidse studentvertegenwoordigers zullen in de toekomst meer gezamenlijk overleg plegen over zaken die beide vakgroepen aangaan. Daarover later wellicht meer.

Tot slot wil ik graag mede-studenten oproepen zitting te nemen in het vakgroepsbestuur of de studierichtingscommissie. Wil je je bezighouden met zaken zoals hierboven aangesneden, meld je dan aan bij mevrouw Gevers (071-273892). Ik weet uit ervaring met de vakgroep en de visitatiecommissie dat studenten wel degelijk "iets in te brengen hebben"! §§

The Welfare State in Britain

William Sheppard

The political age of Thatcher and Thatcherism has borne heavily on the welfare state in the United Kingdom. It is difficult to recall the position of over twelve years ago, and the situation is now completely different, so my critical view of today's welfare system refers to ideals for the future, rather than to examples of past successes.

The position now

The welfare state in the United Kingdom has been moving towards a minimalist position for the last twelve years, though probably its rate of decline has slowed under Prime Minister Major.

The welfare state is becoming more and more a final safety net, saving citizens once they have fallen, and even allowing some to fall through its growing holes. The welfare state should be attempting to prevent its citizens from falling towards the net, and should they fall, it must erect ladders for them to climb back up.

Unemployment benefit has been substantially cut since 1979, following the ideology that if the unemployment can't rely wholly on welfare, then they will be forced to go out and find a job. Yet alongside this already shaky ideology, the Government has successively reduced the opportunities for the unemployed to find jobs. Funds for public training schemes have been cut, and market forces have been introduced into education, reducing the chances for advancement for the worse off. These and many other factors have seriously reduced the alternatives to relying on welfare.

Reasons for today's situation

The reason for this situation is quite clearly the particularly individualist Conservative Governments from 1979 until late 1990, and the effect that the ideology had on the country. Thatcher's emphasis on the family and the individual, and her famous, though probably misinterpreted phrase "there is no society", have contributed to a largely money grabbing,

selfseeking Britain.

Though there are calls for increased spending on such systems as health and education, especially during the current recession, many still rally to the proposals of more tax cuts. Thatcherism created a tax cut ideology over the previous welfare ideology, and only now are people beginning to realize that the two are incompatible. Taxation and public spending have become bad words and it will take a while until their value reasserts itself in the minds of the public.

Reasons for optimism

Having painted such a gloomy picture, I will now proceed by giving the reasons for my personal optimism. With Respect to Government, the first glint of light came at the end of last year with the demise of Thatcher, and her replacement with a much more moderate conservative. I wouldn't like to predict the outcome of the next general election, still probably about nine months away, yet my hope would be a majority victory for the Labour Party. To evaluate the chances of that though, would require a separate article. With respect to society I believe that the outlook is more certain. There are growing calls among the population as a whole for an increase in spending on such institutions as health, education and transport, alongside on emerging awareness that this will entail some tax increases. Growing calls for an electoral system of a proportional nature may in the future help ensure that extremes of government such as that as Mrs. Thatcher won't be elected by a minority of the population. Instead perhaps

we will see in the future, more of a consensus, rather than large swings between left and right, collectivism and individualism.

The ever growing impact and influence of Europe on the United Kingdom's society is cause for hope. Increasing experience of and exposure to the success of other European countries which are more welfare orientated than us, may help to change the attitudes of the British Public.

My vision for the future

The United Kingdom needs to become much more part of Europe both economically and politically. The British people need to be

educated and socialized back towards the idea that we all live in a community, and that we can best improve it by working together and working for the community. No longer Thatcherist ideology of the eighties, at working for ourselves as individuals, but the ideology of the nineties at working for ourselves by working for the community. BB

William Sheppard is een student van de London School of Economics en studeert gedurende dit semester aan onze universiteit Bestuurskunde.

Een excursie naar Edinburgh

Jan-Willem van Herpen en Roger Jolly

Het was niet de mooiste dag van het jaar, toen een groepje studenten zich op het de trappen van Leiden C.S. verzamelde. Uit een grijze grauwe hemel daalde het water vrijelijk neer. Het derde niet, want dit groepje stond op het punt aan een reis te beginnen: de B.I.L. excursie naar Edinburgh en iedereen was er die maandag de dertigste september klaar voor.

Vertrek

Rond kwart voor vier vertrok de gehuurde touringbus naar Europoort. Nadat wij om zes uur het zeegat hebben gekozen storten de reizigers zich op het, bij de prijs inbegrepen, diner om daarna, al dan niet slapend, de rest van de veertien uur durende overtocht door te brengen.

Aankomst en bustochtje naar Edinburgh

De volgende morgen is het al vroeg dag als een vriendelijke bandopname door de intercom schalt dat het zes uur is en men het ochtendmaal in het restaurant kan gebruiken. Om acht uur leggen we eindelijk in Hull aan en mogen van boord. Over de reis naar Edinburgh wil ik graag kort zijn: de bustocht duurt zeven uur, het landschap is mooi en er worden twee stops gemaakt.

Als wij goed en wel ingetrokken zijn in de jeugdherberg op Bruntsfield Crescent, gaan de meesten de stad in voor een eerste verkenning en een zoektocht naar het eerste avondmaal.

De Universiteit van Edinburgh

De volgende dag worden wij om tien uur op de universiteit van Edinburgh verwacht en omdat wij allen jong en sterk zijn is besloten gezamenlijk naar alle bezienswaardigheden te lopen, dus "vroeg" opstaan. Wij beginnen met een uur college over de "Politics and Public Policy in Scotland". Al snel blijkt dat Schotten zich een zelfstandig volk voelen en over het algemeen niets zien in de, zeer Engels gevonden, Conservatieve Partij. Vijftig van de 72 Schotse zetels in het Britse Lagerhuis worden door Labour bezet

en slechts tien door Conservatieven. Vervolgens schetst men de standpunten van de grote partijen ten aanzien van Schotland, wat neerkomt op geen enkele onafhankelijkheid (Conservatieven), een eigen parlement (Labour/Liberalen) of onafhankelijkheid (SNP) en leren wij wat meer over de Scottish National Party.

Na een lunch met enkele Schotse studenten, verzamelen we om twee uur 's middags weer op het universiteitsterrein voor een volgend college, ditmaal over het Schotse onderwijsstelsel. Het is vier uur als wij het gebouw verlaten, vervolgens over de stad uitzwermend.

Nationalisten, Politici en Hutspot

En dan is het donderdag drie oktober. Maar in Edinburgh is er geen kermis, geen haring en witte brood en geen vrije dag. Het wordt voor deze Leidse studenten weer een dag hard werken. Maar om het leed wat te verzachten besluit een groepje hutspot te maken voor belangstellenden. Dat feestmaal zal zich echter pas 's avonds kunnen laten gelden. Eerst moet, zoals gezegd, hard gewerkt worden. Deze dag begint met een bezoek aan de Scottish National Party. In het partijbureau verhaalt een PR-agent ons over de glorieuze taak die voor de SNP is weggelegd. Hoe de SNP uit de gebeurtenissen in de Baltische Staten hoop put voor de Schotse onafhankelijkheid en dat Schotland heel goed zelfstandig zou kunnen overleven

's Middags kun je de bestuurskunde-studenten vinden bij het "City of Edinburgh District Council", zeg maar de gemeenteraad. Een ambtenaar vertelt ons eerst over de Schotse lokale overheid. Schotland bestaat uit negen regio's die in 53 districten zijn onderverdeeld. Wij bevinden ons in de Lothian regio en in het district Edinburgh, (wat een verrassing). De regio's zijn er voor de grotere planning, terwijl de districten er voornamelijk zijn voor de huisvesting, lokale planning en milieu. Samen proberen ze voor de economische ontwikkeling te zorgen. Het district Edinburgh

telt zo'n 430.000 inwoners. De councillors worden gekozen in kiesdistricten ("wards"), elk met zo'n 7000 inwoners. Districten hebben twaalf tot 66 councillors en van de 62 die Edinburgh er heeft, zijn er 43 lid van Labour. De councillors krijgen slechts een onkostenvergoeding en hebben vrijwel alleen een "echte" baan. Zij kiezen uit hun midden een voorzitter voor de vergadering, de Lord Provost, op dit moment mevrouw Eleanor McLaughlin, (Labour uiteraard). De Provost is een soort ceremonieel burgemeester, maar daarnaast ook nog een gewoon councillor, die contacten met haar kiesdistrict moet onderhouden. Het tweede gedeelte bestaat uit een kennismaking met de verschillende partijen, hun kijk op Schotse onafhankelijkheid en de taak die zij de Locale Politiek toedichten. Hoewel het gesprek wat kalm begint, wordt het na verloop van tijd interessanter. Wanneer de discussie goed losbrandt is het helaas al weer tijd om op te stappen, maar niet voordat er nog individueel, of in kleine groepjes, met de afzonderlijke councillors wordt gesproken. 's Avonds is er dan een uitstekende hutspot, maar daar hoeft ik de thuisblijvers natuurlijk niets over te vertellen.

Recht, Rugby en Regionaal Dagblad

Vrijdag kan ons aller beminde groepje leergierigen uitslapen, zij hoeft pas om half elf aan te treden. Geheel uitgeslapen komen wij dan ook aan bij New St. Andrew's: het hoofdkwartier van het Scottish Office, "het administratieve hart van de handelingen van de Centrale Overheid" om de stadsgids maar eens te citeren. Hier worden wij getraceerd op een praatje over Schots Recht, het Verenigd Koninkrijk en Europa. Men wijst ons op de geschiedenis van het Schots recht, de invloed van onder meer Frankrijk, Nederland en Engeland daarop en de verschillen tussen Engels en Schots recht.

Het volgende programma onderdeel loopt minder gesmeerd. Wat is het geval? Het was de bedoeling geweest naar de redactie van de Scotsman te gaan om aldaar wijze levenslessen te krijgen over de positie van de media in

Schotland. Vanwege het onfortuinlijkerwijs samenvallen van het bezoek met de dag voor de wereldcup rugby moest de krant afzeggen. Maar die mededeling was helaas dinsdag één oktober naar Leiden gefaxd, toen wij reeds lang elders waren. Het resultaat is een wat verraste ontvangst en de mededeling dat ze ons echt niet kunnen helpen. Als troost krijgen we een krant. Wij staan al op het punt te vertrekken als men toch nog even wat voor ons regelt. Na een zeer korte rondleiding door het gebouw en een gesprekje met de assistent-hoofdredacteur mogen we nog even een blik werpen bij de opmaakafdeling in de kelder. Een aardig bezoekje, dat wel, maar niet echt hetgeen wij voor gekomen waren. Maar toch, een gegeven krant...

Castle on the Rocks en Whisky

Na alle bestuurskundige besommeringen is het tijd geworden voor enig cultureel en sociaal onderzoek. Zaterdag gaan wij dan ook Edinburgh Castle, de plek waar wij de rest van de week omheen gelopen zijn. Het kasteel, in de loop van de geschiedenis door de stad omsloten, is de naamgever van de stad. Op deze rots bouwde de negende eeuwse koning Edwin zijn burcht. Vanaf de tranen is er een prachtig uitzicht over stad en ommelanden. Hier worden de Schotse regalia bewaard. Hier staat het Herdenkingsmonument voor alle Schotten die vielen vanaf de Eerste Wereldoorlog. Hier heeft de commercie genadeloos toegeslagen.

Na dit bezoek hoeven wij maar enkele passen te zetten voor wij bij ons volgende studie-object komen: The Scotch Whisky Heritage Centre. Na een korte uitleg over hoe whisky nu werkelijk geproduceerd wordt en een dia-projectie over de verschillende whisky-gebieden in Schotland, maken wij een tochtje in uit whisky-vaten bestaande wagens langs de geschiedenis van de whisky in woord en beeld vertoont. Na deze enerverende reis lootst men ons rechtstreeks de museumwinkel in waar wij, indien gewenst, ons arm kunnen kopen aan whisky. Toch een aardig museum.

Langs berg en dal ... en loch en kasteel

Dan is het zondag en wordt het tijd eens wat meer van Schotland te zien. Omdat het een lange tocht zal worden, vertrekken wij al rond negen uur met de bus. Die is door de maatschappij waar de rit is geboekt, geleverd met een af en toe wat minder verstaanbare Schot.

Het eerste reisdoel is Loch Lomond (loch is gewoon het Schotse woord voor meer). Na een korte rit arriveren we in Balloch, een dorp aan het meer. Hier kunnen wij voor het geringe bedrag van drie ponden een boottochtje maken over het loch. Anderzijds biedt Balloch voor de niet-vaarders even veel vermaak als een eend in een sloot, de keus is aan het geacht publiek. Het meer ziet er zeer fraai uit vanaf het water en ook de kust mag er zijn, maar daar is dan ook alles mee gezegd.

De bus vertrekt weer, nu voor een rit door het natuurschoon in de Highlands. Via allerlei paadjes en weggetjes, waarvan je het voor onmogelijk houdt dat er een bus over zou kunnen rijden, aanschouwen wij de heuvels, de bossen en de vele Lochs.

Uiteindelijk arriveren wij in Stirling. Hier staat waarschijnlijk het imposantste van alle Schotse kastelen, Stirling Castle. Maar omdat het kasteel over een half uur sluit, neemt niemand een kijkje te nemen. In plaats daarvan trekt met de stad in en geniet van het uitzicht. De bus gaat verder en is nu duidelijk op de terugweg. Maar als grand finale kunnen wij foto's nemen van de Forth Bridge. Deze gi-

gantische stalen spoorbrug, bestaand uit twee bruggen van elk ruim vijfhonderd meter lang, werd in 1890 gebouwd en het schijnt een jaar te duren om hem te verven.

Terug in de stad besluiten sommigen nog gebruik te maken van de winkelopeningen op zondag, voor ze morgen moeten vertrekken.

Huiswaarts

En nu is het al maandag, de dag van het vertrek. Ook nu weer rijden wij met een bus, deze keer naar Hull. Voor de verandering is besloten de snelste route te nemen en in vier uur zijn wij in de haven. Onderweg natuurlijk het grandioze Schotse en Engelse landschap.

De boottocht duurde merkbaar even lang, maar verloopt door het kalmer weer rustiger. Eenmaal in Europoort de volgende ochtend is het nog maar een korte tocht met de op ons wachtende touringbus naar Leiden, maar zit dat stuur niet aan de verkeerde kant?

Thuiskomst

Het was misschien niet de mooiste dag van het jaar, toen een groepje studenten voor Leiden C.S., uit een bus stapte. Maar het deerde niet, want gold voor menigeen niet toch een beetje: oost west, thuis best? BB

De brug over de Firth of Forth

boox for brains

BOOX

Voor studie, beroep en ontwikkeling
Specialist in buitenlandse boeken
Eigen import

Twente en Leiden: grote verschillen?

Jantien van 't Hof en Charlotte Holtgreffe

Twee en een half uur "treinen" vanaf Leiden ligt de universiteit van Twente. In Twente heeft men naar Amerikaans voorbeeld een heuse campus; alle universiteitsgebouwen liggen op één terrein met ruime grasvelden ertussen en aan de rand een bos. Het zijn voornamelijk lage gebouwen, want aan ruimte is geen gebrek.

De bestuurskunde opleiding in Twente begon in 1979. Er bestaat ook een aparte richting Civiel Technische Bestuurskunde. Deze opleiding heeft een eigen, grotendeels afwijkend studieprogramma. Vijf jaar later startte Rotterdam en Leiden ook een bestuurskunde opleiding. Zowel organisatorisch als inhoudelijk verschilt de opleiding van Twente met die van Leiden. Dit is met name te wijten aan de verschillende manieren van benaderen van het openbaar bestuur. Wij hebben een dagje op de campus doorgebracht, om te kijken hoe het is bestuurskunde te studeren aan de andere kant van het land.

Studentenorganisaties

Drie leden van het Twentse Studentenoverleg zouden ons er misschien meer over kunnen vertellen. In hun gezelschap betraden wij voor het eerst van ons leven de Twentse campus. Het studentenoverleg is een orgaan van en voor studenten binnen de faculteit bestuurskunde, dat zich bezighoudt met alle onderwijszaken. Opvallend is, dat er een goed gestructureerde evaluatie van eerste- en tweedejaars vakken plaatsvindt. In Leiden blijft dit veelal beperkt tot het invullen van een enquête na het tentamen. Volgens de voorlopige conclusie van de visitatiecommissie voelen de studentvertegenwoordigers in Leiden zich niet serieus genomen. Ze hebben de indruk dat er met de evaluatie van cursussen weinig wordt gedaan (Mare, 3 oktober 1991). In Twente echter, wordt na het tentamen het vak door één of twee studenten met de betreffende

docenten besproken. Tijdens dit gesprek zeggen de studenten wat ze goed vonden aan het gegeven vak, maar ze stellen ook verbeteringen voor. Op deze manier is er besloten om werkcolleges toe te voegen aan een bepaalde collegecyclus, een aantal boeken van de boekenlijst te schrappen en uitwerkingen van opgaven te verstrekken. Het blijkt in de praktijk lastig te zijn studenten te vinden, die zich met de evaluatie willen bezighouden.

De gemiddelde Twentse student lijkt niet zo erg gecharmeerd van studentenverenigingen, het loopt er niet storm. Waarschijnlijk is dit toe te schrijven aan het campussysteem. De campus, waar veel studenten wonen, is al een vereniging op zich. Zoals iemand zei: "Je hoeft maar een café op de campus in te lopen en je bent onder de studenten."

Hoe zit het met organisatorische blunders van de Twentse faculteit? Zijn er regelmatig problemen met roosters en tentamendata? De jongens keken vreemd op toen wij over avondcolleges begonnen, bij ons vaak als vervelend ervaren; daar hadden ze nooit van gehoord. In de loop van de jaren zijn veel organisatorische problemen opgelost. Er zijn nu weinig klachten meer.

Bestuurskunde zonder bestuurskunde
Het vak bestuurskunde (zoals wij dat kennen) wordt in Twente niet gedoceerd. Hoe is het om bestuurskunde te studeren zonder bestuurskunde te studeren? Geduldig legden de drie studenten ons uit, dat in Twente het openbaar

bestuur wordt benaderd vanuit de vier welbekende disciplines, politicologie, sociologie, recht en economie. De faculteit bestuurskunde is opgebouwd uit vier vakgroepen, die zich elk met een van deze disciplines bezighouden. Integratie van deze disciplines wordt in principe overgelaten aan de studenten zelf. Ze worden hierbij geholpen door projectweken. In zo'n week wordt een bepaald onderwerp vanuit meerdere disciplines benaderd.

Hoe komen ze in Twente nu aan hun specifieke bestuurskundige kennis, zoals wij die bijvoorbeeld uit "Openbaar Bestuur" van Rosenthal c.s. krijgen? Ze hoefden niet lang na te denken. Ook in Twente hebben ze zo'n standaardwerk, nl. Hoogerwerfs "Overheidsbeleid". Uit dit boek, dat gebruikt wordt tijdens het vak politicologie, halen ze belangrijke bestuurskundige kennis, zoals bijvoorbeeld de negen stappen van Hoogerwerf (ons iets minder bekend).

Wiskunde

Naast een andere manier van benaderen van het openbaar bestuur wordt in Twente meer nadruk gelegd op wiskunde. In de eerste twee jaar krijgt men dit vak ieder trimester. Ook informatica en statistiek spelen een grote rol. Dit heeft te maken met het technische verleden van Twente. Het maakt de studie voor velen pittiger. De vele technische studies van de universiteit veroorzaken nog steeds een gigantisch mannenoverschot in Twente.

Men heeft in Twente gemiddeld meer colleges. Er wordt gewerkt in trimesters. Ook de afstudeermogelijkheden verschillen: In Twente kies je uit acht va-

rianten, waarbinnen je weer een nadruk op bepaalde disciplines moet leggen. De stage vindt plaats in het derde jaar, het wordt voornamelijk gezien als een leerervaring. Dit in tegenstelling tot Leiden, waar stage en scriptie veelal worden gecombineerd.

De visitatiecommissie

De visitatiecommissie is ook in Twente lang geweest. De voorlopige conclusie was over het algemeen positief te noemen. De organisatie heeft een logische opbouw, maar dit kan ertoe leiden dat er verstarring optreedt. Daarnaast vond de visitatiecommissie, dat al in DII tot specialisatie zou moeten worden overgegaan, zodat er meer verdieping kan plaatsvinden. Tevens pleitten de heren ervoor om de

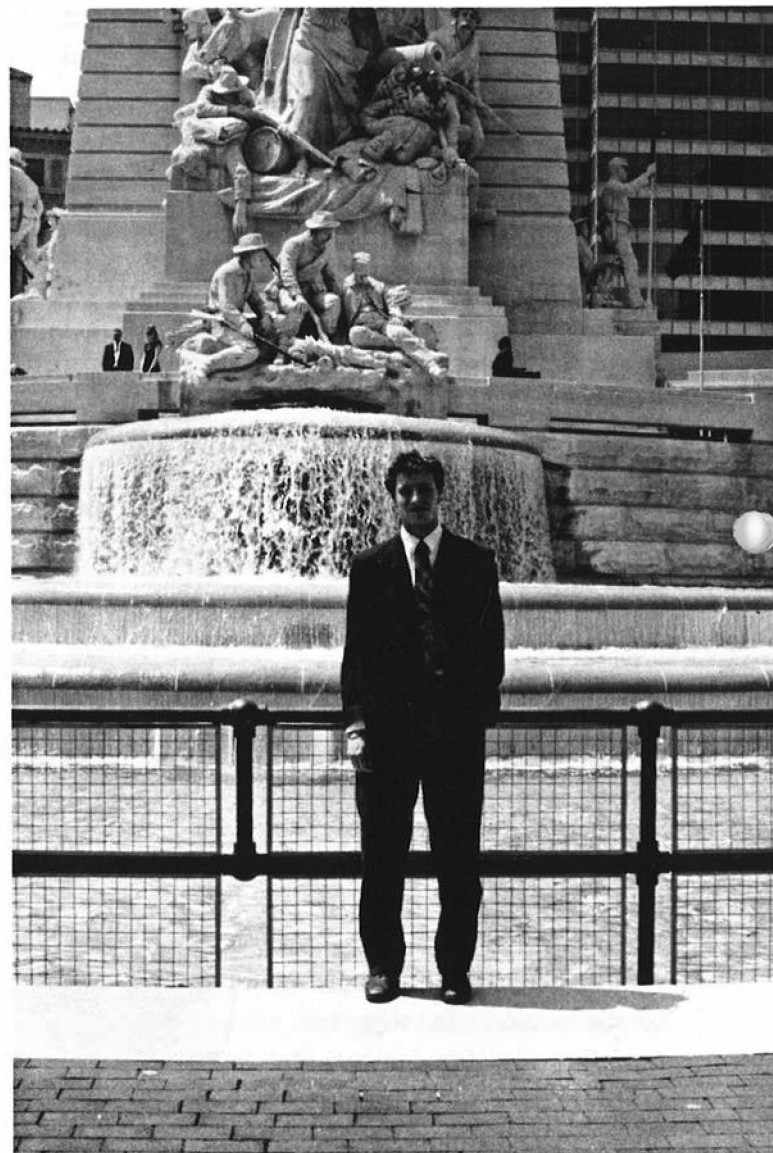
Twente en Leiden bekijken bestuurskunde door een andere bril

scriptie met de stage te combineren. Zowel in de voorlopige conclusie van Leiden als in die van Twente staat dat het studietempo van de studenten erg laag is, terwijl het studieprogramma niet als erg zwaar wordt gekwalificeerd.

We hebben gesproken met prof.dr. J.J.A. Thomassen, hij is hoogleraar in de politicologie. Hij vond dat de verschillen tussen Leidse en Twentse bestuurskunde niet overdreven moeten worden. De inhoud van het onderwijs verschilt niet zoveel, de verpakking is anders. De bestuurskunde opleiding in Twente bestaat al langer, daardoor lijkt het organisatorisch iets beter in elkaar te zitten.

Twente heeft ook nadelen. Weliswaar heb je in Leiden minder wiskunde, in de randstad zijn er meer mogelijkheden om vakken in andere universiteitssteden te volgen. De "tukkers" zitten wat dat betreft wel wat geïsoleerd.

Bovendien geldt voor dames met hoge nood, dat zo'n mannen-universiteit niet zonder problemen is. Damestoiletten blijken onvindbaar. **BB**

Jaap Slootmaker

Stageberichten

Mark Crooijmans

Jaap Slootmaker is in 1987 begonnen met zijn studie bestuurskunde hier in Leiden. Zijn variantkeuze, financieel economisch beheer, dwong hem al zo nu en dan naar Rotterdam te reizen. Voor zijn stage bij de State Board of Tax Commissioners, moest hij nog iets verder: Indianapolis, Indiana (USA) was de lokatie.

Eigenlijk was het nogal toevallig. In eerste instantie was het de bedoeling gedurende een semester (januarie tot en met mei 1991) te gaan studeren in Bloomington, eveneens te Indiana (USA). Ook toen was er reeds de mogelijkheid van een stage door de vakgroep aangeboden, maar Jaap nog iemand anders had interesse. De docent Van Nispen had Jaap evenwel enthousiast gemaakt en eenmaal in de Verenigde Staten bleek het geschetste beeld terecht positief.

Jaap diende tijdens zijn stage bij deze Commissie een onderzoeksopdracht uit te voeren naar de veranderingen van een te wijzigen taxatie-methode van onroerend goed. In de VS kunnen de gemeenten (tot op zekere hoogte) zelf bepalen hoe hoog de onroerend goed belasting is, dit in tegenstelling tot de Nederlandse situatie. Voor de Amerikaanse gemeenten is de onroerend goed belasting de voornaamste inkomensbron. Belangrijk is dus de vraag hoe de waarde van onroerend goed moet worden bepaald: een methode aan de hand van de vervangingswaarde of aan de hand van de marktwaarde. Indiana was de laatste staat die nog de overgang van de eerste naar de tweede methode moest maken. Jaap analyseerde de federale cijfers uit 1972 en 1982. De cijfers uit 1990, waarvoor hij zelf een opzet heeft gemaakt, moeten nog verwerkt worden. Deze 1990-cijfers zullen gaan dienen als controle op de al getrokken conclusies.

Uit het onderzoek kwam naar voren dat de verandering in taxatie-methode als een verbe-

tering gezien kan worden. In de armere wijken, waar de marktwaarde niet al te hoog is, zullen de mensen minder gaan betalen. In de rijkere wijken, waar de marktwaarde relatief hoog is, zal het afschaffen van de vervangingswaarde leiden tot hogere belastingen. De wijziging beschouwt men als een rechtvaardiger verdeling van de onroerend goed belasting. Tevens sluit ze beter aan op het waardebegrip van de burgers, zodat zij nu ook een idee hebben waarover zij belasting betalen. Ook is het een betere aansluiting op de eisen zoals die in de grondwet gesteld worden.

De ervaringen in het buitenland beschouwt Jaap als een groot voordeel van deze stage. Hoewel hij kritiek heeft op de VS (weinig solidariteit als de keerzijde van de te prijzen vrijheid), is het land zeer geschikt om er tijdelijk te verblijven. De verkregen inzichten in "the American way of life" zijn op zich nuttig. Het lopen van een stage vraagt "veel" zelfstandigheid. Dit heeft Jaap als positief ervaren, al betekende het bij aanvang wel even doorbijten.

Nadat de stageperiode er op zat, is Jaap nog even op het continent aldaar gebleven. Twee maanden is hij in de auto voorbijgeraasd aan Amerikaanse en Canadese benzinstations. Zijn aanraden "iedereen moet dit doen" wil ik wel opvolgen! **BB**

“Je was wel lief”

Mathilde Meijers

“Je was wel lief”. Gevleugelde woorden van Astrid Stokman over Mark -met een k-Crooijmans. De oud-penningmeester sloot zo haar bedankwoord aan de oud-voorzitter namens het bestuur af op de wisselings-ALV. Mark zelf sloot twee jaar BIL-bestuur af. En hij was meer dan alleen lief. Een gezamenlijke terugblik.

Na één jaar boekencommissaris geweest te zijn, begon hij zijn taak als voorzitter met een inaugurele rede waar je u tegen zei. “Verenigde Gründlichkeit” werd de kapstok waar alle bestuursplannen aan opgehangen werden. In de loop van het bestuursjaar moesten die ambities iets teruggeschroefd worden. Mark: “Er had een kleine correctie op het grote thema plaats. Het verenigde gedeelte kwam te weinig uit de verf, wel lag de nadruk steeds op kwaliteit. Het was misschien een idealistisch thema in die zin dat het bereiken van de doelstellingen niet alleen van het bestuur afhankelijk kon zijn.”

In het bestuur zelf moesten uiteenlopende karakters verenigd worden. Hier bleek het verenigde aspect geen probleem. “Als je kijkt naar de verschillende persoonlijkheden, dan was het uiteindelijke functioneren van het bestuur als geheel boven verwachting. Veel activiteiten zijn misschien ook niet bestuurlijk op zich, maar worden meer door bestuursleden als hoofd van een commissie vormgegeven.”

“Wat ik een goede ontwikkeling vond, dat was de verder doorgevoerde decentralisatie. Misschien heeft deze niet altijd even bewust plaatsgevonden, maar het leidde er wel toe dat de credits voor de activiteiten meer bij de commissies terecht kwamen. Voor het bestuur als geheel blijft er dan een belangrijke stimulerende rol.”

“Wat ik persoonlijk in het bestuur over heb willen brengen, dat was enthousiasme en tegelijkertijd een gezond relativisme. Ik hecht veel waarde aan het vriendenclub karakter van de BIL. Zo probeerden we de ALV's niet

al te strak en zakelijk te houden bijvoorbeeld.”

Het bestuursjaar liep 17 oktober af. Ik denk dat Mark er inderdaad in geslaagd is twee jaar lang zijn enthousiasme over te brengen. Al pratende -in mitsen en maar-en- wist hij veel mensen achter zich te krijgen. Dat dit alom gewaardeerd werd, bleek duidelijk op de wisselings-ALV. Daarom denk ik namens de hele BIL: Mark, bedankt! BB

Alleen met JOU komt Bestuurskunde de zomer door!

Uitslagen hertentamens augustus 1991

Propedeuse

Inleiding Bestuurskunde			
totaal: 46 pers.	onv. 39%		vold. 61%

Thema's Bestuurskunde			
totaal: 33 pers.	onv. 42%		vold. 58%

Inleiding Politicologie			
totaal: 57 pers.	onv. 63%		vold. 37%

Inleiding Recht			
totaal: 39 pers.	onv. 38%		vold. 62%

Inleiding Sociologie			
totaal: 27 pers.	onv. 63%		vold. 37%

Methoden & Technieken			
totaal: 58 pers.	onv. 31%		vold. 69%

Doctoraal I

Intern Overheidsmanagement			
totaal: 56 pers.	onv. 29%		vold. 71%

Beleidsinstrumenten			
totaal: 56 pers.	onv. 50%		vold. 50%

Extern Overheidsmanagement			
totaal: 26 pers.	onv. 50%		vold. 50%

Statistiek			
totaal: 40 pers.	onv. 55%		vold. 45%

Staats- en bestuursrecht			
totaal: 61 pers.	onv. 44%		vold. 56%

Economische politiek / Openbare financiën			
totaal: 76 pers.	onv. 67%		vold. 33%

Bestuurlijke Grondslagen

totaal: 23 pers.	onv. 22%	vold. 78%
------------------	----------	-----------

Politieke Theorieën

totaal: 62 pers.	onv. 58%	vold. 42%
------------------	----------	-----------

Sociologie

totaal: 136 pers.	onv. 40%	vold. 60%
-------------------	----------	-----------

Doctoraal II

Organisatie & Ontwikkeling

totaal: 39 pers.	onv. 21%	vold. 79%
------------------	----------	-----------

Bestuurlijke Informatiekunde I

totaal: 35 pers.	onv. 57%	vold. 43%
------------------	----------	-----------

Bestuurlijke Informatiekunde II

totaal: 34 pers.	onv. 21%	vold. 79%
------------------	----------	-----------

Integratiemethodologie

totaal: 57 pers.	onv. 19%	vold. 81%
------------------	----------	-----------

34

Doctoraal III

Grote Operaties

totaal: 37 pers.	onv. 0%	vold. 100%
------------------	---------	------------

Interne Organisatie TV2

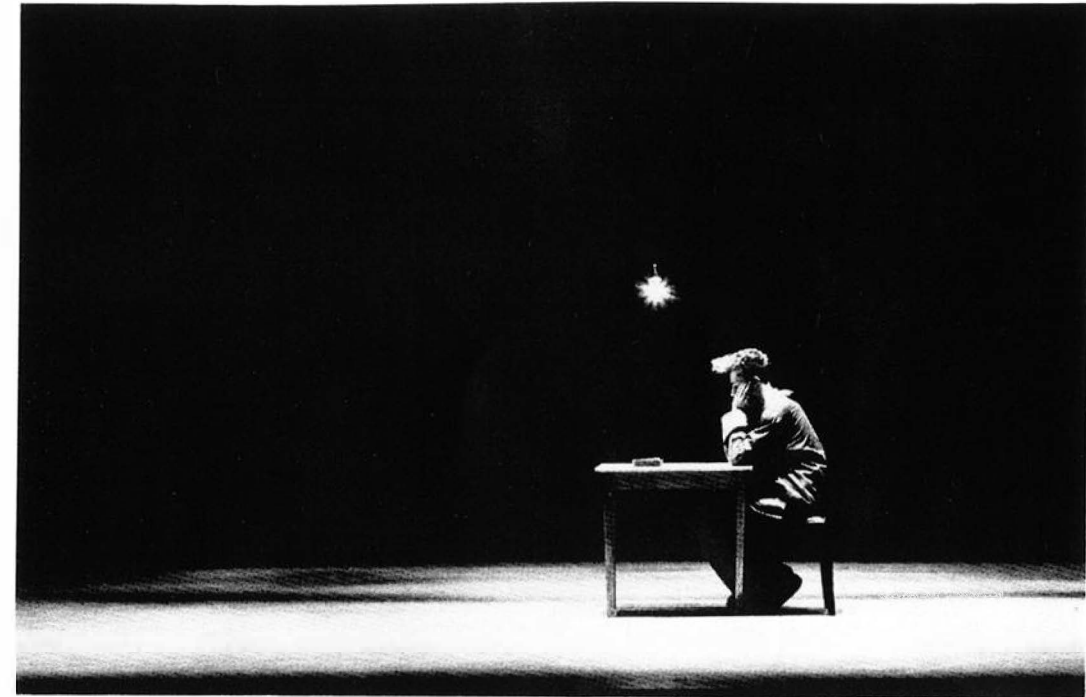
totaal: 11 pers.	onv. 18%	vold. 82%
------------------	----------	-----------

Sociologie van Bestuur, Recht en Organisatie

totaal: 20 pers.	onv. 25%	vold. 75%
------------------	----------	-----------

Interne Organisatie TP

totaal: 35 pers.	onv. 3%	vold. 97%
------------------	---------	-----------

Gezakt! Volgende keer beter!!

35

Geslaagd!

EEN BEZOEK AAN
BOEKHANDEL **KOOYKER**
IS EEN STUDIE WAARD

- uitgebreide voorraad voorgeschreven en aanbevolen boeken voor alle faculteiten
- mogelijkheid tot kopen op rekening
- compleet pakket, inclusief buitenlandse titels, zo goedkoop mogelijk
- collectieve levering met korting

Openingstijden

Breestraat 93

Maandag van 13.00 - 18.00 uur
Dinsdag, woensdag en vrijdag van 09.00 - 18.00 uur
Donderdag van 09.00 - 21.00 uur
Zaterdag van 09.00 - 17.00 uur

Leidse Plein AZL

Maandag t/m vrijdag van 10.00 - 17.00 uur

KOOYKER
sinds 1863

Boekhandels:

Breestraat 93,
2311 CK Leiden.
Tel. 071 - 160500.

Leidse Plein AZL,
Rijnsburgerweg 10,
2333 AA Leiden.
Tel. 071 - 160515.